

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Ontvangen: 9 augustus 2024

2024-021++dt

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hogeschool Leiden
T.a.v. COLLEGE VAN BESTUUR
Postbus 382
2300 AJ LEIDEN

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 9 augustus 2024
Betreft HBO-masteropleiding Duurzaam Onderwijs

Onze referentie
47465061

Bijlagen

1

Als u belang hebt bij dit besluit, dan kunt u hiertegen binnen 6 weken, gerekend vanaf de verzenddatum, bezwaar maken. Stuur uw bezwaarschrift naar DUO, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. U kunt uw bezwaar ook digitaal indienen op www.bezwaarschriftenocw.nl.

Geacht bestuur,

Met de brief van 22 april 2024, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 22 april 2024, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo-masteropleiding Duurzaam Onderwijs als bekostigde opleiding te verzorgen in Leiden.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 8 juli 2024, kenmerk 2024-021, positief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluiten

Bekostigingsbesluit

Gelet op het bovengenoemde advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023 (hierna: Regeling), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de hbo-masteropleiding Duurzaam Onderwijs als bekostigde opleiding te verzorgen in Leiden. Met toepassing van artikel 6.2, derde lid, van de WHW, beperk ik mijn instemming tot de deeltijdvariant.

Besluit Rio-indeling

Daarnaast heb ik besloten dat de hbo-masteropleiding Duurzaam Onderwijs, conform het advies van de CDHO, in de Registratie instellingen en opleidingen (Rio, voorheen Croho) wordt ingedeeld in het onderdeel Onderwijs.

Besluit registratie ISCED-rubriek

Tevens heb ik besloten de hbo-masteropleiding Duurzaam Onderwijs, conform het advies van de CDHO, te laten registreren in de ISCED-rubriek onderwijstkunde (11101).

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2, eerste lid van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan zowel het behoefte- als het ruimtecriterium¹. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het, als bijlage bij dit besluit meegestuurde, advies van de CDHO.

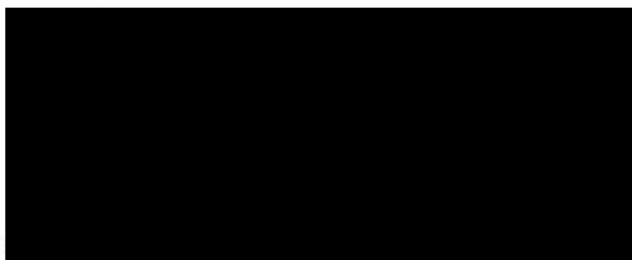
Procedure Registratie instellingen en opleidingen (Rio)²

Ingevolge artikel 6.2, negende lid van de WHW vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in de Registratie instellingen en opleidingen. Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor de toets nieuwe opleiding in te dienen. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van aCroho³ van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met ssg@duo.nl.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VH.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

¹ Artikel 6, eerste lid, onderdelen a en b, van de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023.

² Sinds 2023 vervangt Rio het Croho.

³ aCROHO wordt op termijn vervangen door LEO.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. E.E.W. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Postadres CDHO
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres CDHO
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Onderwerp	Kenmerk CDHO	Kenmerk aanvrager
Nieuwe opleiding Hogeschool Leiden Voltijd en deeltijd hbo master Duurzaam Onderwijs Leiden	2024-021	19/AS/AA
		Datum 8 juli 2024

Geachte heer Bruins,

Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) over het voornemen van de Hogeschool Leiden om de nieuwe hbo master Duurzaam Onderwijs als bekostigde opleiding te verzorgen in de gemeente Leiden (brief van 22 april 2024 met kenmerk 19/AS/AA). De commissie heeft de aankondiging van deze aanvraag op 31 maart jongstleden gepubliceerd op haar website (A24-016). De commissie heeft het dossier voor deze aanvraag op 22 april ontvangen. De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen. De commissie heeft omwille van de zorgvuldige besluitvorming op 4 juni de beslistermijn verlengd tot 5 augustus.

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Verder heeft de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023 van 28 april 2023, voorts te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hiernavolgende adviseert de commissie u om *positief* te besluiten op het verzoek van de Hogeschool Leiden om de hbo master Duurzaam Onderwijs als bekostigde opleiding te verzorgen in de gemeente Leiden. De commissie adviseert u daarbij deze toestemming met toepassing van artikel 6.2 lid 3, van de WHW te beperken tot de deeltijdvariant. De commissie adviseert u om negatief te besluiten op het verzoek om de voorgenomen opleiding in voltijdvorm aan te bieden.

De commissie adviseert u daarnaast om deze opleiding in het RIO in te delen in het onderdeel 'Onderwijs'. Verder adviseert de commissie om de opleiding te laten registreren in de ISCED-rubriek 'onderwijskunde' (11101).

1. Omschrijving van de aanvraag

De aanvrager wil de opleiding Duurzaam Onderwijs in de gemeente Leiden verzorgen. Het gaat om een Nederlandstalige hbo master van 60 studiepunten die de aanvrager in voltijd- en deeltijdvorm wil aanbieden. De aanvrager wil de opleiding in het RIO-onderdeel 'Onderwijs' laten opnemen. De aanvrager heeft geen voorstel gedaan wat betreft de indeling in een ISCED-rubriek.

De opleiding is gericht op natuurinclusief onderwijs in alle onderdelen van pedagogiek en didactiek. Studenten leren duurzaamheidscompetenties, zoals systeemdenken en participatie, te verwerken in het curriculum. Modules binnen de master zijn onder andere (1) Duurzaamheid, (2) Omgevingspedagogiek, (3) Neurodiversiteit, (4) Natuurinclusief leren denken en doen en (5) Artistic research.

De opleiding is toegankelijk voor studenten of professionals die een hbo- of wo-bachelordiploma hebben met een pedagogische of educatieve basis. Studenten die de (1) PABO, (2) een eerste- of tweedegraads of ongegradeerde lerarenopleiding, (3) Onderwijskunde of (4) Opleidingskunde hebben afgerond zijn direct toelaatbaar. Afgestudeerden van andere zijdelings verwante opleidingen zoals een bachelor Pedagogiek of Sociaal Werk kunnen ook instromen, mits zij de intakeprocedure doorlopen. Dit geldt ook voor professionals met aantoonbare werkervaring in een onderwijs-pedagogische functie.

Afgestudeerden worden opgeleid tot een onderwijs-pedagogisch professional die bijdraagt aan de transitie naar duurzaam onderwijs. De master richt zich op verdieping en verbreding vanuit de eigen functie, dit geldt zowel voor leraren, pedagogen, schoolleiders als voor andere functies in het onderwijs of aanverwante terreinen. Na het afstuderen kunnen zij tevens aan de slag als duurzaamheidscoördinator binnen hun school of werken in educatieve beleidsmatige functies met betrekking tot duurzaamheidsvraagstukken.

2. Analyse verwant aanbod

De aanvrager acht de volgende opleidingen "verwant" aan de voorgenomen opleiding:

1. Hbo master Learning & Innovation (aangeboden door twee instellingen)
2. Hbo master Leren en Innoveren (aangeboden door zeven instellingen)
3. Hbo master Passend Meesterschap (aangeboden door twee instellingen, waarvan één opleiding in afbouw)
4. Hbo master Educational Needs (aangeboden door drie instellingen)
5. Wo master Educatieve Master Primair Onderwijs (aangeboden door drie instellingen, waarvan één joint degree)

Verder acht de aanvrager de hbo master Pedagogiek van de Hogeschool Utrecht sterk verwant vanwege het ecologisch perspectief dat de instelling in deze opleiding centraal stelt.

Daarnaast acht de aanvrager de volgende opleidingen “enigszins verwant” aan de voorgenomen opleiding:

1. Hbo master Ontwerpen van Eigentijds Leren (aangeboden door één instelling)
2. Hbo master Kunsteducatie (aangeboden door één instelling)
3. Hbo master Klimaatpsychologie en -gedrag (aangeboden door één instelling)
4. Wo master Pedagogische Wetenschappen (aangeboden door vijf instellingen)
5. Wo master Onderwijswetenschappen (aangeboden door vier instellingen)

De commissie begrijpt de termen “verwant” en “enigszins verwant” als vergelijkbaar met de door de commissie gebruikte termen “sterk verwant” en “zijdelings verwant”.

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvrager genoemde opleidingen sterk verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Hbo master Learning & Innovation (aangeboden door twee instellingen)
2. Hbo master Leren en Innoveren (aangeboden door zeven instellingen)
3. Hbo master Passend Meesterschap (aangeboden door twee instellingen, waarvan één opleiding in afbouw)

De commissie acht met de aanvrager de hbo master Pedagogiek van de Hogeschool Utrecht sterk verwant vanwege het ecologisch perspectief dat de instelling in deze opleiding centraal stelt.

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvrager genoemde opleidingen zijdelings verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Hbo master Educational Needs (aangeboden door drie instellingen)
2. Wo master Educatieve Master Primair Onderwijs (aangeboden door drie instellingen, waarvan één joint degree)
3. Hbo master Ontwerpen van Eigentijds Leren (aangeboden door één instelling)
4. Hbo master Kunsteducatie (aangeboden door één instelling)
5. Wo master Pedagogische Wetenschappen (aangeboden door vijf instellingen)
6. Wo master Onderwijswetenschappen (aangeboden door vier instellingen)

De commissie is verder van mening dat de hbo master Pedagogiek (aangeboden door zes instellingen, met uitzondering van de Hogeschool Utrecht) ook zijdelings verwant is aan de voorgenomen opleiding. De commissie acht deze opleiding zijdelings verwant omdat deze ook gericht is op pedagogische vernieuwingen onderzoeken, stimuleren en begeleiden binnen onder andere een onderwijscontext.

De commissie is van mening dat de door de aanvrager genoemde hbo master Klimaatpsychologie en -gedrag (aangeboden door één instelling) nauwelijks verwantschap toont met de voorgenomen opleiding.

De instroom in de verwante opleidingen is in de afgelopen vijf jaar (licht) gedaald voor de deeltijdopleiding en (licht) gestegen voor de voltijdopleiding (zie Bijlage 1).

De aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van een behoefteonderzoek onder leraren en onder studenten van lerarenopleidingen. De aanvrager

verwacht dat rond de 50 studenten per jaar (verdeeld over voltijd en deeltijd) zullen instromen. De commissie acht deze prognose realistisch.

3. Beoordeling criterium a

De commissie betreft ambtshalve de arbeidsmarktprognoses in het AIS van het ROA.¹

De aanvrager beschouwt twee opleidingstypen die zijn opgenomen in ROA's AIS als relevant voor de voorgenoemde opleiding Duurzaam Onderwijs, zijnde de opleidingstypen master lerarenopleiding algemene en beroepsgerichte vakken en master onderwijskunde en pedagogische wetenschappen. De commissie neemt het opleidingstype master lerarenopleiding algemene en beroepsgerichte vakken niet mee bij de beoordeling van de arbeidsmarktbehoefte omdat hier geen sterk verwante opleidingen in zijn opgenomen.

De commissie acht met de aanvrager het opleidingstype master onderwijskunde en pedagogische wetenschappen relevant omdat hierin sterk verwante opleidingen zoals Pedagogiek, Leren en Innoveren en Passend Meesterschap zijn opgenomen. ROA typeert de vooruitzichten in 2028 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als redelijk en verwacht enige knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Bijlage 2, Tabel 1).

De aanvrager beroept zich tevens op de prognoses van het ROA voor de beroepsgroepen (1) leerkrachten basisonderwijs, (2) docenten algemene vakken secundair onderwijs, (3) docenten beroepsgerichte vakken secundair onderwijs, (4) docenten hoger onderwijs en hoogleraren en (5) onderwijskundigen en overige docenten. De commissie kent in beginsel meer gewicht toe aan de prognoses voor opleidingstypen omdat daarin de uitstroom uit een cluster verwante opleidingen wordt gerelateerd aan het aantal verwachte baanopeningen voor dit type afgestudeerden. De commissie acht de beroepsgroepen (1) leerkrachten basisonderwijs, (2) docenten algemene vakken secundair onderwijs, (3) docenten beroepsgerichte vakken secundair onderwijs en (4) docenten hoger onderwijs en hoogleraren onvoldoende relevant omdat studenten van de voorgenoemde opleiding al werkzaam (kunnen) zijn als docent en dat de opleiding bedoeld is om extra taken binnen het onderwijsdomein te kunnen uitvoeren. Daarnaast is de opleiding niet gericht op het behalen van een lesbevoegdheid.

De commissie acht de beroepsgroep onderwijskundigen en overige docenten ten dele relevant omdat afgestudeerden van de voorgenoemde opleiding slechts in aanmerking komen voor een deel van de beroepen binnen deze beroepsgroep, zoals specialisten op het gebied van onderwijsmethoden en onderwijsbegeleiders en -adviseurs. Zij komen echter niet in aanmerking voor in deze beroepsgroep opgenomen beroepen zoals muzikleraren (particulier) en opleiders en trainers op het gebied van informatica. Uit de prognoses van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep vrijwel geen knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Bijlage 2, Tabel 2).

De commissie concludeert dat de prognoses die zijn opgenomen in ROA's AIS voor het opleidingstype en de beroepsgroep die (ten dele) relevant zijn voor de onderhavige opleiding een vrij negatief beeld

¹ <https://roastatistics.shinyapps.io/AIStot2028/>

geven van de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding Duurzaam Onderwijs.

De aanvrager verwijst vervolgens naar de gegevens afkomstig uit de Spanningsindicator en het Dashboard Vacaturemarkt van het UWV² betreffende de voornoemde beroepsgroep (1) leerkrachten basisonderwijs, (2) docenten algemene vakken secundair onderwijs, (3) docenten beroepsgerichte vakken secundair onderwijs, (4) docenten hoger onderwijs en hoogleraren en (5) onderwijskundigen en overige docenten. De commissie laat in lijn met het bovenstaande de beroepsgroepen (1) leerkrachten basisonderwijs, (2) docenten algemene vakken secundair onderwijs, (3) docenten beroepsgerichte vakken secundair onderwijs en (4) docenten hoger onderwijs en hoogleraren buiten beschouwing. De commissie merkt op dat de arbeidsmarkt begin 2020 is gekrompen als gevolg van de coronacrisis en dat deze krimp vervolgens is omgeslagen naar een (zeer) grote krapte op de arbeidsmarkt die zichtbaar is bij alle beroepsgroepen en alle sectoren. Het feit dat de arbeidsmarktspanning bij de door de aanvrager relevant geachte beroepsgroepen als (zeer) krap wordt getypeerd en het aantal vacatures daarbinnen is toegenomen, is daarom niet onderscheidend. De commissie kent daarom minder gewicht toe aan deze bronnen en stelt vast dat zij een (zeer) kleine positieve indicatie geven van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Verder refereert de aanvrager aan een rapport over regionale arbeidsmarktprognoses.³ Hierin komt naar voren dat de werkgelegenheid in de arbeidsmarktregio Holland Rijnland in de afgelopen jaren is toegenomen in vrijwel alle sectoren. Binnen de onderwijssector is het aantal werknemersbanen in 2022-2023 met 600 (2,7%) toegenomen ten opzichte van het jaar daarvoor. Er werd verwacht dat de groei in 2023-2024 met nog 0,5% zou toenemen.

De commissie concludeert dat deze bron blijk geeft van een algemene toenemende behoefte aan werknemers binnen de onderwijssector, maar dat hier geen specifieke arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding uit kan worden afgeleid.

De aanvrager verwijst naar een rapport van het World Economic Forum (WEF).⁴ De aanvrager stelt dat in de arbeidsmarktsectoren die relevant zijn voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding, de komende vijf jaar de meeste baanverandering wordt verwacht. Het gaat hierbij om de sectoren 'education and training' (23%) en 'agriculture and natural resources' (23%). Er is tevens onderzocht welke vaardigheden bij werkgevers prioriteit hebben. Naast AI en Big Data, is 'environmental stewardship' de vaardigheid die het meest is gestegen in de lijst met prioriteiten (10 plekken gestegen). De aanvrager stelt dat deze bron aangeeft dat er toenemende interesse is in werknemers die over deze vaardigheden beschikken en dat de voorgenomen opleiding deze heeft opgenomen in het curriculum.

De commissie merkt op dat het begrip 'baanverandering' betrekking heeft op het opkomen van nieuwe banen, maar ook op verdwijnende banen. Ook is het niet duidelijk om welk opleidingsniveau het hier gaat. Derhalve kan de commissie niet vaststellen of de genoemde verandering relevant is voor de voorgenomen opleiding. Dit inachtnemend laat de commissie deze bron buiten beschouwing.

² www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/dashboards

³ Het rapport 'Regionale Arbeidsmarktprognose 2023-2024 Holland Rijnland' (UWV 2023, p.2)

⁴ Het rapport 'Future of Jobs Report 2023' (World Economic Forum 2023, p. 29, 38)

De aanvrager doet een beroep op een toekomstverkenning⁵ voor het middelbaar beroepsonderwijs, hoger onderwijs en de wetenschap voor het stelsel in 2040 die is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Hierin wordt ingegaan op acht verschillende trends met impact op het onderwijs en de wetenschap, waaronder ecologische ontwikkelingen. Er wordt in de toekomstverkenning beschreven dat de duurzaamheidstransitie ook merkbaar zal zijn op de arbeidsmarkt, waarbij er nieuwe banen ontstaan maar ook huidige functies veranderen. Daarnaast wordt in de toekomstverkenning gesteld dat de duurzaamheidstransitie zorgt voor vraag naar nieuwe kennis en opleidingen en dat dit vraagt om aanpassingen in de inhoud en organisatie van het onderwijs. Vervolgens refereert de aanvrager aan een agenda⁶ die een natuurinclusieve samenleving in 2050 wil bewerkstellen. Voor het domein onderwijs zijn er vijf ambities opgesteld die in de periode tussen 2024 en 2026 behaald moeten worden. Eén van de ambities is gericht op natuurinclusief burgerschapsonderwijs. Daarnaast is één van de doelen om onderwijs beter te laten aansluiten op een natuurinclusieve arbeidsmarkt en daarbij een nauwere samenwerking tussen onderwijs, arbeidsmarkt en overheden te realiseren. De aanvrager stelt dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding in staat zijn om bij te dragen aan natuurinclusieve doelen binnen het onderwijs. Het belang van een natuurinclusieve samenleving wordt tevens onderstreept in de regionale agenda van Zuid-Holland⁷.

De commissie is van mening dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding goed aansluiten op de doelen die worden gesteld in de agenda en dat beleidsontwikkelingen vanuit het Ministerie deze ontwikkelingen stimuleren. De commissie concludeert dat deze bronnen in samenhang blijken te geven van kwalitatieve ontwikkelingen die de (regionale) arbeidsmarkt voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding ten goede komen.

Vervolgens verwijst de aanvrager naar een rapport⁸ over de uitstroom van leraren in het vertrekredenen van leraren in het po, vo en mbo. Hier wordt als belangrijkste vertrekreden een gebrek aan persoonlijke ontwikkeling/uitdaging (39%) genoemd. Verder noemen respondenten een gebrek aan loopbaanperspectieven (38%) en de 'behoefte aan wat anders' (36%). De aanvrager stelt dat de voorgenomen opleiding docenten de mogelijkheid biedt om hun loopbaan- en ontwikkelingsperspectieven te verbeteren en zo de uitstroom van leraren te verkleinen. De commissie concludeert dat de voorgenomen opleiding kan bijdragen aan het behouden van huidige leraren en het aantrekken van zij-instromers vanuit de domeinen sociaal werk en pedagogiek. Daarmee sluit de opleiding aan op een arbeidsmarktbehoefte. De commissie merkt daarnaast op dat realisatie van de opleiding er echter ook voor kan zorgen dat sommige huidige leerkrachten minder uren besteden in het primaire proces (uit de klas en naar het bureau).

De aanvrager verwijst naar een werkgeversenquête die is uitgevoerd door Lexnova in opdracht van de aanvrager.⁹ De enquête is uitgezet onder werkgevers van organisaties in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. De enquête is ingevuld door 80 respondenten in februari en maart 2024. De meeste organisaties zijn gevestigd in de provincies Zuid-Holland (43%), Noord-Holland (18%) en Noord-Brabant (13%). De respondenten zijn overwegend werkzaam binnen het primair

⁵ Het rapport 'Vandaag is het 2040 – Deel 1' (Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt 2023, p. 40-41)

⁶ De 'Agenda Natuurinclusief 2.0' (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2023, p. 70-71)

⁷ De 'Contouragenda Natuurinclusief Zuid-Holland' (Provincie Zuid-Holland 2023, p. 17)

⁸ Het rapport 'Vertrekredenen leraren en docenten in het po, vo en mbo' (ResearchNed 2023, p. 44)

⁹ Het rapport 'Marktpotentieel mater Duurzaam Natuurinclusief Onderwijs – Deelrapportage: Arbeidsmarktanalyse' (Lexnova 2023)

onderwijs (51%), gevolgd door voortgezet onderwijs (33%) en het middelbaar beroepsonderwijs (10%). De categorie "anders" (6%) omvat respondenten werkzaam voor verschillende opleidingstypen en het hbo. De respondenten zijn overwegend werkzaam als directeur/schoolleider (38%), bestuurder (15%) en opleidingsmanagers/teamleider (9%). 20% geeft aan werkzaam te zijn in een andere functie waaronder (beleids)adviseur of decaan. Een volledige lijst van deze functies is toegevoegd als bijlage bij het dossier. Van de respondenten heeft 86% volledig of enigszins een rol bij het aannemen van nieuw personeel en is 99% volledig of enigszins (mede)verantwoordelijk voor de scholing van huidig personeel. In het onderzoek wordt aangegeven dat iedere respondent minstens één van deze verantwoordelijkheden heeft.

Van de respondenten geeft 68% aan het opleidingsprofiel (zeer) aansprekend te vinden. Er is de respondenten tevens gevraagd naar de behoefte aan medewerkers met het profiel van de voorgenomen opleiding. 35% van de respondenten geeft aan een behoefte te hebben aan medewerkers die de voorgenomen opleiding hebben afgerond. Respondenten die het (helemaal) eens zijn met deze stelling noemen onder meer dat er bewustzijn ontbreekt bij mensen en collega's rondom natuur en duurzaamheid. Respondenten die het niet eens zijn met deze stelling geven aan veel behoefte te hebben aan leerkrachten maar niet specifiek aan deze opleiding. Verder geven zij aan dat dit onderwerp ook al binnen andere vakken in het onderwijs aan bod komt.

35% van de respondenten heeft aangegeven dat er behoefte is aan nieuwe medewerkers met het profiel van de voorgenomen opleiding. De respondenten is ook gevraagd of er behoefte is aan opscholing van huidige medewerkers middels de voorgenomen opleiding in de komende drie jaar. 38% van de respondenten geeft aan hier behoefte aan te hebben binnen de eigen organisatie. Aan de respondenten die hebben aangegeven een behoefte te hebben aan het opscholen van medewerkers is gevraagd of zij deze behoefte kunnen kwantificeren. De 30 respondenten die deze behoefte hebben, geven aan minimaal 43 tot maximaal 86 medewerkers te willen opscholen in de komende drie jaar. Aan deze respondenten is tevens gevraagd hoeveel medewerkers met het profiel van de opleiding zij per school verwachten nodig te hebben. Het gemiddelde is vier plekken per school. De 30 respondenten geven gezamenlijk aan een totale behoefte te hebben van 119 mensen met het profiel van de voorgenomen opleiding.

De commissie acht het onderzoek valide en vrijwel volledig navolgbaar en acht de betrokken organisaties relevant. De commissie merkt op dat de omvang van de behoefte aan nieuwe medewerkers niet concreet gekwantificeerd is. Daarnaast merkt de commissie op dat 14% van de respondenten niet verantwoordelijk is voor het aannemen van nieuw personeel. Dit inachtnemend concludeert de commissie dat het onderzoek een indicatie geeft van een kwalitatieve arbeidsmarktbehoefte aan nieuwe medewerkers. Verder concludeert de commissie dat het onderzoek blijkt geeft van een opscholingsbehoefte.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat er een opscholingsbehoefte bestaat aan de voorgenomen opleiding Duurzaam Onderwijs. De commissie concludeert dat de aanvrager kwalitatieve argumentatie heeft aangeleverd over de behoefte aan nieuwe medewerkers, maar dat de aanvrager daarmee niet heeft aangetoond dat er een kwantitatieve arbeidsmarktbehoefte bestaat aan nieuwe medewerkers die de voorgenomen opleiding hebben afgerond. De aanvraag voldoet voor wat betreft de deeltijdvariant aan criterium a (art. 6 lid 1) van de Regeling.

4. Beoordeling criterium b

4.1 Noodzaak nieuwe opleiding

De aanvrager betoogt dat het noodzakelijk is om de beoogde opleiding als nieuwe opleiding vorm te geven omdat er binnen de eigen instellingen slechts masteropleidingen zijn binnen andere domeinen. Dit betreft de masters (1) Advanced Nursing Practice, (2) Digital Forensics, (3) Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg en (4) Jeugdzorg. Deze masters hebben een andere doelgroep, met andere instroomeisen en andere eindkwalificaties dan de voorgenomen opleiding. De aanvrager stelt dat deze master daardoor niet ondergebracht kan worden binnen één van deze masteropleidingen die zij zelf aanbiedt.

De aanvrager stelt vervolgens dat de opleiding niet onder andere verwante opleidingen binnen het landelijke aanbod past. De verwante opleidingen met een ecologische/duurzaamheid invalshoek, zoals Pedagogiek van de Hogeschool Utrecht, kennen geen didactische insteek. De verwante opleidingen binnen het onderwijsdomein hebben geen raakvlakken met duurzaamheidsvraagstukken. De aanvrager merkt op dat studenten die nu een soortgelijke opleiding willen volgen naar het buitenland moeten, waar wel sterk verwante opleidingen worden aangeboden. De aanvrager verwacht dat de voorgenomen master een positief effect zal hebben op het landelijke onderwijsaanbod. De aanvrager meldt verder dat zij met andere instellingen met verwant aanbod gesproken heeft maar dat zij geen mogelijkheden zagen om dit binnen het bestaande onderwijsaanbod te integreren.¹⁰

De aanvrager geeft tevens aan dat er vanuit verschillende ministeries de werkgroep “Duurzame school” is samengesteld met als doel om het onderwijs te mee te nemen in de duurzaamheidstransitie. De aanvrager geeft op basis van een kamerbrief uit 2023¹¹ aan dat de ontwikkeling hiervan nog maar weinig is gevorderd. De aanvrager stelt dat hieruit blijkt dat er een grote behoefte is aan ondersteuning op het gebied van onderwijs en duurzame ontwikkeling en dat het aanbieden van de beoogde opleiding kan bijdragen aan het behalen van een goede integratie van onderwijs en duurzaamheid.

Ten slotte geeft de aanvrager aan dat er is gekozen voor het uitbreiden van het masteraanbod, in plaats van een bestaande bachelor aan te passen, omdat de taken binnen functies steeds complexer worden. De vraagstukken op het gebied van duurzaamheid in het onderwijs vragen volgens de aanvrager om professionals met een denk- en handelingsrepertoire op masterniveau. De commissie volgt de aanvrager in bovenstaande argumentatie.

Vestiging van de opleiding in de gemeente Leiden heeft waarschijnlijk geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod. De commissie overweegt daarbij dat de verwante wo master Educatieve Master Primair Onderwijs die in Leiden wordt aangeboden een andere instroomdoelgroep bedient en dat realisatie van de voorgenomen opleiding hier geen negatief effect op zal hebben.

¹⁰ Zie bijlage 8 van het dossier.

¹¹ De kamerbrief ‘Rapportage stand van zaken duurzaamheid in het onderwijs’ (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 26 oktober 2023)

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat er een noodzaak bestaat om de voorgenomen opleiding Duurzaam Onderwijs als nieuwe opleiding vorm te geven.

4.2 Aansluiting instellingsprofiel

De aanvrager geeft aan dat de instelling zich de komende jaren op vier inhoudelijke zwaartepunten richt: (1) gezondheid en welzijn, (2) onderwijs, (3) veiligheid en (4) duurzaamheid. De aanvrager stelt dat de beoogde master bijdraagt aan de zwaartepunten duurzaamheid en onderwijs. Duurzame ontwikkelingen moeten worden gestimuleerd binnen het onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering. In het instellingsplan wordt onder andere aangegeven dat de hogeschool afgestudeerden wil opleiden die een positieve bijdrage kunnen leveren aan de veranderende wereld en die zich inzetten om complexe vraagstukken op te lossen. De aanvrager geeft aan dat dit centraal staat binnen de beoogde master. Binnen de faculteit Educatie vindt reeds onderzoek plaats naar het belang van natuur voor gezondheid, welbevinden en onderwijs, alsmede onderzoek naar duurzaam onderwijs/pedagogisch handelen voor het behoud van de aarde. De voorgenomen opleiding is dan ook voortgekomen uit het lectoraat Natuur en Ontwikkeling Kind en het kenniscentrum POP. Het lectoraat Natuur en Ontwikkeling Kind doet onder andere onderzoek naar hoe een natuurrijke speel- en leeromgeving het pedagogisch klimaat beïnvloedt. De aanvrager stelt dat de instelling dus genoeg inhoudelijke en innovatieve expertise heeft voor deze master op wetenschappelijk niveau. Ten slotte geeft de aanvrager aan dat de opleiding een doorgaande leerlijn voor bachelorstudenten biedt en een verdieping biedt op de minor Onderwijs Buiten en de Outdoor Living & Learning Academy die reeds professionalisering biedt voor het landelijke werkveld. De aanvrager geeft verder aan een goede verankering te hebben met het regionale werkveld alsmede een nauwe samenwerking met Naturalis en een netwerk van groene scholen waar studenten praktijkervaring kunnen opdoen.

De aanvrager geeft aan dat alle hogescholen al aandacht besteden aan duurzaamheid maar dat de uitwerking hiervan per hogeschool verschillend is. De aanvrager geeft aan gekeken te hebben naar de instellingsplannen van hogescholen die actief werken aan duurzaamheid binnen voor hun relevante thema's en dit verwerven binnen het educatieve domein.

- De Hanzehogeschool werkt vanuit de Sustainable Development Goals aan de speerpunten Energie, Healthy Ageing en Ondernemerschap en wil leidend zijn in het toepasbaar maken van kennis en innovatie. Zij biedt op dit moment als keuzestudiepunten '*friluftsliv-learning*' (leven en leren in de open lucht) binnen het lectoraat Art & Sustainability.
- Fontys Hogeschool stelt een duurzame samenleving centraal en houdt zich bezig met 'buiten onderwijs' door middel van een minor 'outdoor/adventure educatie'.
- De Hogeschool Utrecht heeft 'toekomstgericht' als een van de kernwaardes en het expertise gebied 'Samen Duurzaam'. Zij biedt binnen de master Pedagogiek de ecologische invalshoek. Tevens heeft deze instelling het lectoraat Curriculumvraagstukken Funderend Onderwijs.
- Aeres Hogeschool werkt hoofdzakelijk in de groene sector en biedt lerarenopleidingen binnen dit domein (op bachelor niveau).

De aanvrager geeft aan in overleg te zijn geweest met deze hogescholen vanwege de gemeenschappelijke focus in de instellingsplannen maar dat er geen mogelijkheden zijn gevonden om de master samen te ontwikkelen. Deze instellingen hebben wel positief gereageerd op de ontwikkeling van de voorgenomen master door de aanvrager.

De aanvrager stelt dat de volgende drie voorwaarden, die hiervoor zijn toegelicht, er voor zorgen dat zij het beste in staat is om de voorgenomen master vorm te geven: (1) De inhoudelijke expertise met een ervaren docententeam, (2) een lectoraat met gepromoveerde onderzoekers die op de opleiding aansluit en (3) samenwerking met het werkveld.

De commissie concludeert dat de opleiding goed aansluit bij het instellingsplan van de aanvrager en dat de aanvrager reeds over infrastructuur beschikt om de opleiding goed vorm te kunnen geven. De commissie merkt op dat de andere instellingen waarvan de profielen zijn onderzocht door de aanvrager eveneens in staat zouden zijn om de opleiding te laten aansluiten bij het instellingsprofiel, maar merkt op dat zij hebben aangegeven geen interesse te hebben om de opleiding te ontwikkelen en positief staan tegenover de ontwikkeling van de voorgenomen opleiding door de aanvrager.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat de voorgenomen opleiding Duurzaam Onderwijs aansluit op het instellingsprofiel.

4.3 Conclusies commissie

Op grond van het bovenstaande constateert de commissie dat de aanvrager heeft aangetoond dat de aanvraag voldoet aan criterium b (art. 6 lid 1) van de Regeling.

5. RIO- en ISCED-indeling

De aanvrager wil de voorgenomen opleiding in het RIO-onderdeel 'Onderwijs' indelen. Dit voorstel sluit in de ogen van de commissie aan op de inhoud van de voorgenomen opleiding en de indeling van verwante bestaande opleidingen. De commissie adviseert u daarom met deze indeling in te stemmen.

De aanvrager heeft niet aangegeven in welke ISCED-rubriek zij de voorgenomen opleiding wil laten opnemen. De commissie adviseert u de opleiding op te nemen in de ISCED-rubriek 'onderwijskunde' (11101), gezien de inhoud van de opleiding en de indeling van het verwante opleidingsaanbod.

6. Afstemming en zienswijzen

De onderhavige aanvraag is door de aanvrager bij de commissie aangekondigd. De commissie heeft deze aankondiging op 31 maart onder kenmerk A24-016 gepubliceerd op haar website.

De aanvrager geeft aan dat het voornemen voor de macrodoelmatigheidsaanvraag van de beoogde opleiding is geagendeerd tijdens het Landelijk Overleg Lerarenopleiding Basisonderwijs (LOBO) op 14 september 2023 en het Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF) op 21 september 2023. Er is toen positief gereageerd op de voorgenomen opleiding. Van beide overleggen zijn verslagen opgenomen in het dossier. Tevens geeft de aanvrager aan met acht onderwijsinstellingen in vervolggelbesprek te zijn geweest om samenwerkingsmogelijkheden te verkennen en dat er positief is gereageerd om samenwerkingsmogelijkheden in de toekomst te verkennen. Adhesieverklaringen van deze instellingen zijn toegevoegd aan het dossier.

Vanaf 22 april 2024 is op de website van de commissie kennisgegeven van het voornemen van de Hogeschool Leiden om de nieuwe hbo master Duurzaam Onderwijs als bekostigde opleiding te

verzorgen in de gemeente Leiden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs en andere belanghebbenden de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Conclusie

Gelet op het voorgaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om *positief* te besluiten op het voorliggende verzoek. De commissie adviseert u daarbij deze toestemming met toepassing van artikel 6.2 lid 3, van de WHW te beperken tot de deeltijdvariant. De commissie adviseert u om negatief te besluiten op het verzoek om de voorgenomen opleiding in voltijdvorm aan te bieden.

De commissie adviseert u daarnaast om deze opleiding in het RIO in te delen in het onderdeel 'Onderwijs'. Verder adviseert de commissie om de opleiding te laten registreren in de ISCED-rubriek 'onderwijskunde' (11101).

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage 1: afbakening verwant aanbod (Bron: DUO, peildatum 1 oktober)

Opleiding	Instelling	'19-'20		'20-'21		'21-'22		'22-'23		'23-'24	
		VT	DT	VT	DT	VT	DT	VT	DT	VT	DT
M Pedagogiek (44113)	Fontys Hogeschool (30GB), Tilburg		21		15		30		19		17
	Hogeschool Inholland (27PZ), Amsterdam		54		38		38		29		49
	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam		17		15		38		17		22
	Hogeschool Utrecht (25DW), Amersfoort		59		62		54		38		27
	Hogeschool van Amsterdam (28DN), Amsterdam		40		37		48		25		33
	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Nijmegen		48		30		42		44		32
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Groningen		10		19		20		13		15
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Meppel		9		18		17		12		12
M Learning & Innovation (44136)	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Zwolle		28		17		33		40		29
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Leeuwarden		16		28		26		29		29
M Leren en Innoveren (44135)	Aeres Hogeschool (30TX), Wageningen		37		26		40		29		36
	Driestar educatief (15BK), Gouda		19		13		12		44		8
	Fontys Hogeschool (30GB), Eindhoven		46		16		19		22		19
	Fontys Hogeschool (30GB), Tilburg		31		14		27		22		27
	Hogeschool Inholland (27PZ), 's-Gravenhage		11		18		14		8		10
	Hogeschool Inholland (27PZ), Diemen		9		13		19		8		10
	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam		39		20		32		33		32
	Marnix Academie (10IZ), Utrecht		34		19		35		24		23
	Saxion Hogeschool (23AH), Enschede		19		13		25		15		18
M Passend Meesterschap (49288)	Marnix Academie (10IZ), Utrecht		19		14		20		13		14

	Pedagogische Hogeschool De Kempel (08OK), Helmond		8		0		10		0		0
M Educatieve Master Primair Onderwijs (60979)	Erasmus Universiteit Rotterdam (21PE), Rotterdam							10		9	
M Educatieve Master Primair Onderwijs (joint degree) (65026)	Universiteit Leiden (21PB), Leiden							1			
	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL), Amsterdam							22		14	
M Pedagogische Wetenschappen (66607)	Radboud Universiteit Nijmegen (21PM), Nijmegen	266		319		299		222		276	
	Rijksuniversiteit Groningen (21PC), Groningen	165		216		235		204		226	
	Universiteit Utrecht (21PD), Utrecht	228		240		246		229		216	
	Universiteit van Amsterdam (21PK), Amsterdam	205	13	225	8	267		261		289	
	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL), Amsterdam	94	14	91	12	142	13	72	8	87	10
M Ontwerpen van Eigentijds Leren (49306)	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Nijmegen		19		24		33		30		25
M Onderwijswetenschappen (60099)	Radboud Universiteit Nijmegen (21PM), Nijmegen	65		54		54		42		31	
	Rijksuniversiteit Groningen (21PC), Groningen	51		39		53		51		30	
	Universiteit Utrecht (21PD), Utrecht	84	25	62	20	53	16	42	20	32	12
	Universiteit van Amsterdam (21PK), Amsterdam	49	2	48	3	43	2	44	4	35	4
M Educational Needs (44103)	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Almere		15		4		6		5		3

	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Enschede		29		8		7		5		3	
	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Groningen		20		12		14		10		7	
	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Leeuwarden						3		3		2	
	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Zwolle		79		54		84		109		72	
	Fontys Hogeschool (30GB), 's-Hertogenbosch	1	30	1	23		52		15		18	
	Fontys Hogeschool (30GB), Bergen op Zoom		41		55		58		62		63	
	Fontys Hogeschool (30GB), Eindhoven	8	62	3	45		74		53		72	
	Fontys Hogeschool (30GB), Nijmegen	7	37	2	16		30		31		25	
	Fontys Hogeschool (30GB), Rotterdam		33	5	22		51		34		22	
	Fontys Hogeschool (30GB), Sittard-Geleen	1	66	1	103		117		102		114	
	Fontys Hogeschool (30GB), Tilburg	7	59	5	30		58		60		53	
	Fontys Hogeschool (30GB), Utrecht		31		19		21		18		8	
	Hogeschool Utrecht (25DW), 's-Gravenhage		21		21		32		27		26	
	Hogeschool Utrecht (25DW), Amsterdam		45		31		54		21		21	
	Hogeschool Utrecht (25DW), Rotterdam		51		31		65		26		19	
	Hogeschool Utrecht (25DW), Utrecht		82		79		207		173		211	
M Kunsteducatie (joint degree) (49501)	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Groningen		14									
Totaal Eerstejaarsinstroom			1231	1362	1311	1065	1392	1596	1200	1300	1245	1252

Bijlage 2: tabellen arbeidsmarktprognoses (Bron: ROA, AIS)

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype master onderwijskunde en pedagogische wetenschappen

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Indicator	Typering
Master - onderwijskunde en pedagogische wetenschappen	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028	-400	-1	-0.1		erg laag
Master - onderwijskunde en pedagogische wetenschappen	verwachte vervangingsvraag tot 2028	12000	18	2.8		gemiddeld
Master - onderwijskunde en pedagogische wetenschappen	verwachte baanopeningen tot 2028	12000	18	2.8		gemiddeld
Master - onderwijskunde en pedagogische wetenschappen	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2028	11600	17	2.7		laag
Master - onderwijskunde en pedagogische wetenschappen	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2028				1.01	enige
Master - onderwijskunde en pedagogische wetenschappen	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2028				1.01	redelijk

Tabel 2. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep onderwijskundigen en overige docenten

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Indicator	Typering
Onderwijskundigen en overige docenten	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028	-400	0	-0.1		gemiddeld
Onderwijskundigen en overige docenten	verwachte vervangingsvraag tot 2028	13800	16	2.5		gemiddeld
Onderwijskundigen en overige docenten	verwachte baanopeningen tot 2028	13800	16	2.5		laag
Onderwijskundigen en overige docenten	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2028				0.919	vrijwel geen